

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

*Бурковська А.В., к.е.н., доцент, Соловійов О.Ю., магістрант
Миколаївський державний аграрний університет*

У статті проведено узагальнення методології та визначено основні етапи комплексної оцінки фінансового стану підприємств. Виокремлено методологічні принципи та обґрунтовано необхідність проведення комплексної оцінки в сучасних умовах господарювання.

This article presents the methodology and summarize the main stages of a comprehensive assessment of enterprise. Pointed out in the methodological principles and the necessity of a comprehensive assessment of current economic conditions.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання особливої важливості набуває об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства. Для її визначення розроблено безліч методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, які ґрунтуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методики надають можливість виявити проблемні напрями в діяльності підприємства і досліджувати причини, які їх зумовили, але не дають можливості зробити обґрунтовані висновки про його фінансовий стан в цілому. Одночасно виникає безліч ситуацій, коли бажаною є інтегральна оцінка фінансового стану підприємства: у процесі аналізу кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, прогнозуванні кризових явищ і банкрутства і т. п.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні дослідження в області оцінки фінансового положення підприємств різних форм власності та організаційно - правових форм функціонування були проведені такими провідними вітчизняними і зарубіжними економістами, такими як: П. А. Знахуренко, О. В. Кондратюк, О. С. Ключник, Н. Г. Мтеленко, О. Г. Піскунов, О. Л. Хотомлянський та інші.

Постановка завдання. Дослідити поняття комплексної оцінки фінансово – господарської діяльності підприємства, сформулювати методологічні прийоми оцінки та обґрунтувати необхідність застосування комплексного підходу, застосувати різні підходи і методології оцінки фінансового стану підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання, що дає можливість забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Оцінка майнового і фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для ухвалення управлінських і фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі-продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення або здійснення інвестицій.

Комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі аспекти господарських процесів, і містить узагальнені висновки про результати діяльнос-

ті виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку).

Діяльність підприємства характеризується сукупністю показників, які ієрархічно зв'язані між собою. Нижній рівень ієрархії – це прості показники, які безпосередньо можуть бути виміряні або розраховані і надані в абсолютному або відносному виразі. Отримання комплексної оцінки – це поетапний перехід від оцінки одиничних показників до підсумкових оцінок вищого рівня і до отримання комплексної оцінки, що знаходиться на верхньому рівні ієрархії. Підсумкові (блокові) оцінки характеризують певні сторони діяльності підприємства. Комплексна оцінка характеризує результати діяльності підприємства в цілому. Підсумкову і комплексну оцінки отримують шляхом синтезу оцінок попереднього рівня ієрархії на підставі застосування різного роду середніх.

Ми погоджуємося з думкою О.С. Ключника та О.В. Кондратюка, що основними етапами комплексної оцінки діяльності підприємства є:

1. Формування системи оцінних показників;
2. Оцінка одиничних показників діяльності підприємства;
3. Синтез одиничних оцінок для отримання комплексної оцінки діяльності.

Слід зауважити, що переваги застосування такої методики аналізу полягають у його методологічній прозорості. Перелік показників є цінним для оперативного управління та контролю, оскільки регулярний та послідовний розгляд усіх характеристик дасть змогу виявити слабкі місця в діяльності підприємства і вчасно вжити необхідних заходів.

Інструментарій, який може бути використаний виконавцем комплексного аналізу для обробки вхідної фінансової інформації, можна об'єднати у три групи:

1. Ранжирування фінансових показників і коефіцієнтів;
2. Розрахунок інтегрального показника фінансового стану підприємства – об'єкта дослідження;
3. Порівняння розрахункових показників з еталонними величинами.

Специфіка обробки вхідної інформації на основі формування ранжированого ряду фінансових показників і коефіцієнтів дає можливість рекомендувати його для застосування у разі потреби вирішення специфічних задач, які виникають перед виконавцями і користувачами фінансового аналізу. Такими задачами можуть бути: деталізоване відстежування ситуації щодо окремих фінансових індикаторів, які використовуються під час дослідження; формування потенційних напрямів впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства з метою реалізації його економічного потенціалу; ідентифікація «слабких» місць підприємства, які виявляються у формі незадовільного рівня значень цільових показників, які є індикаторами що до відповідних напрямів фінансово-господарської діяльності.

Вважається, що цей вид аналізу оптимально відповідає вимогам виконання таких завдань:

- залучення фінансових ресурсів;
- визначення доцільності інвестування;
- пошук високорентабельних проектів;
- оцінка надійності партнерів;
- оптимізація фінансової діяльності підприємства;
- комплексне фінансове оздоровлення суб'єкта господарювання.

Є ряд вимог до організації проведення комплексного фінансового аналізу. Серед них можна виділити найбільш суттєві.

По-перше, методологічна база комплексного аналізу має ґрунтуватися на таких методиках, які давали б можливість в обмежені терміни оцінити фінансовий стан суб'єктів господарювання.

По-друге, на підставі практичних результатів проведення комплексного фінансового аналізу здійснюється порівняльний аналіз. Він є внутрішньогосподарчим аналізом зведених показників фінансової звітності по окремих напрямках діяльності самого підприємства та його дочірніх підприємств або міжгосподарський аналіз показників цієї фірми порівняно з відповідними показниками конкурентів, середньогалузевими або середніми показниками. При цьому визначитись з оптимальною базою для порівняння значень аналітичних індикаторів – значень фінансових показників.

По-третє, для здійснення комплексного аналізу потрібно забезпечити формування групи показників, які в своїй сукупності відповідали б вимогам комплексної характеристики поточного стану підприємства і перспектив його подальшого розвитку

По-четверте, ефективність комплексного аналізу значною мірою залежить від можливості побудови адекватної системи однозначності інтерпретації результатів математичної та аналітичної обробки певної групи цільових показників з метою запобігання та уникнення двозначності висновків, суперечностей в поглядах окремих експертів щодо ідентифікації положення об'єкту дослідження [2].

Найпростішим методом оцінки певного фінансового коефіцієнта (одиничного показника) є його нормування, яке проводиться за формулою (1):

$$K_i = \frac{P_i}{P_{i_норм}}, \quad (1)$$

де K_i – нормований одиничний показник фінансового стану підприємства;

P_i – фактичне значення одиничного показника;

$P_{i_норм}$ – нормативне значення одиничного показника;

i – порядковий номер одиничного показника, фінансового коефіцієнта в блочній оцінці.

Ця формула може бути використаною, якщо для стійкого фінансового стану фактичне значення має перевищувати нормативне. Якщо ж фактичне значення має бути нижчим за нормативне, формула має інший вигляд(2):

$$K_i = \frac{P_{i_норм}}{P_i}, \quad (2)$$

У разі, якщо коефіцієнт не має нормативного значення (наприклад, коефіцієнт оборотності обігового капіталу), нормування одиничного показника може здійснюватись на основі порівняння з найкращим значенням за досліджуваний період.

Визначення ваги фінансових коефіцієнтів може здійснюватись на основі статистичних спостережень. На нашу думку, заслуговує на увагу методика оцінки вагомості коефіцієнтів розглянута в роботі Хотомлянського О.Л., Знахуренко П.А. [3].

Підсумкова блочна оцінка з урахуванням ваги одиничних показників визначається за формулою (3):

$$K_j = \sum_{i=0}^n \alpha_i \times K_i \quad (3)$$

де K_j – підсумкова блочна оцінка;

α – вагомість одиничного фінансового коефіцієнта в блочній оцінці;

n – кількість показників у межах блоку, що характеризує окрему сторону фінансового стану підприємства;

j – номер блоку у проведенні комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Для визначення інтегрального показника фінансового стану підприємства може використовуватися формула:

$$K_k = \sum_{j=0}^n \beta_j \times K_j \quad (4)$$

де K_k – інтегральний показник фінансового стану підприємства;

β_j – вагомість аналітичних блоків фінансового стану в комплексній оцінці;

m – кількість блоків оціночних показників [1].

Проведена даним методом оцінка фінансового стану дозволяє досить повно розкрити інформацію про становище підприємства в економічному середовищі.

Висновки. Таким чином, при оцінці фінансового стану доцільно використання не тільки традиційних методів та способів його діагностування, але й проведення комплексної оцінки фінансового стану господарюючих суб'єктів. Такий підхід на основі комплексної оцінки діяльності підприємства дає змогу одержати не лише підсумкові відомості рівня його роботи, а й формувати напрями підвищення ефективної діяльності підприємства, покращення його фінансового стану.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта, дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в конкурентних ринкових умовах. Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну

базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових напрямків виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо.

Подальші дослідження з даного питання мають бути направлені на удосконалення методології комплексної оцінки, виокремлення групи показників, які є найбільш вагомими при проведенні такої оцінки.

Література:

1. Ключник О.С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.С. Ключник, О.В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ "Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” – 2010. – № 1. – С. 120–127.

2. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.Г. Піскунов, Н.Г. Мтеленко, Т.П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» – 2009. – № 6. – С. 80-88.

3. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 111–117.

УДК 001.89:634

СТАН НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Воронько Т. В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Гуторов А. О., к.е.н.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва

Проаналізовано сучасний стан наукового забезпечення галузі садівництва на прикладі діяльності мережі науково-дослідних інститутів садівництва НААН України та запропоновано шляхи його покращення.

The current state of scientific maintenance of horticulture branch on example of the network of horticulture's scientific-research institutes of Ukraine's NAAS is analysed and the ways of its improvement are offered.

Постановка проблеми. Стратегічні виклики сьогодення гостро ставлять проблему гарантування продовольчої безпеки України. Чільне місце у цій системі відводиться відродженню та інноваційному розвитку галузі садівництва, що покликана забезпечити населення якісними плодами і ягодами в обсягах, необхідних для їх споживання на рівні раціональних медичних норм. Реалізація інноваційної моделі поступу вітчизняного садівництва до ринку вимагає наявності висококваліфікованих наукових кадрів, належного фінансування науково-дослідних та освітніх закладів, процесу трансферу інновацій у виробництво тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню проблем інноваційного провайдингу, ролі і місця наукового забезпечення у розвитку аграрної сфери, у тому числі галузі садівництва, присвячено праці вітчизняних і зарубіжних вчених В. М. Гейця, Ю. О. Лупенка, М. Д. Безуглого, П. В. Кондратенка, О. М. Шестопаля, В. А. Рульєва [4], М. О. Бублика, І. К. Омельченка, Л. О. Барабаш, О. Ю. Єрмакова, О. В. Крисального,